

1. UVOD

Projektni menadžment, kao specijalizovanu menadžment disciplinu, karakteriše veoma brzi razvoj i neprekidno širenje oblasti primjene. Pojavljuju se nove procedure i novi koncepti koji se vezuju za raznovrsne poduhvate, koji predstavljaju projekte. Sve što se obavlja predstavlja ustvari određenu vrstu projekta, te da je u svakodnevnom životu i radu, kao i u obavljanju komercijalnih i nekomercijalnih aktivnosti neophodan projektni menadžment.

Pisanje prijedloga projekta je tema kojoj se pridaje posebna pažnja. Davanje posebnog značaja ovom aspektu finansiranja i potrage za podrškom ide u prilog savremenim tokovima razvoja i funkcionisanja organizacija, koje su pokretači i jedan od ravnopravnih stubova društva, te kao takve su u poziciji da moraju jasno definisanim dokumentom izaći na tržište primjena i biti konkurenti u prodaji najefektivnijih modela uticaja i rješavanja postojećih problema. Do sada se nije pojavio potpuno stabilan i održiv način finansiranja udruženja i drugih organizacija, pa je pisanje prijedloga projekta i dalje ostalo jedna od značajnih tehnika u procesu prikupljanja sredstava za realizaciju ideja.

Ukoliko se organizacija uspješno suočava sa promjenama, lako može da opstane i samim tim da se razvija. Da bi jedna organizacija opstala mora da se prilagođava promjenljivom tržišnom okruženju, a da bi se razvijala treba redovno da uvodi promjene u svom poslovanju. Projekti su glavno sredstvo za uvođenje promjena, bez obzira da li se odnosi na male ili velike promjene. Za budućnost svake organizacije su projekti ključni. Najvažnije je odrediti, odabrati i na najefikasniji način ostvariti prave projekte.

U savremenom svijetu je nemoguće zamisliti preduzimanje nekog ozbiljnog posla bez koncepta upravljanja projektom. Upravljanje projektom je koncept organizacije planiranja, projektovanja, izvođenja i kontrole svih procesa i resursa za uspješnu realizaciju projekta. Upravljanje projektima kao jedna od disciplina menadžmenta ima za cilj postizanje efikasnosti svih faza u vijeku projekta, od pripreme do kraja eksploatacionog perioda.

1.1. Predmet istraživanja

Upravljačke aktivnosti i procedure za donošenje odluka zajedno predstavljaju upravljanje projektnim ciklusom, oni se koriste tokom trajanja nekog projekta uključujući ključne zadatke, uloge i odgovornosti, ključna dokumenta i opcije za donošenje odluka.

Ključ svakog projekta predstavlja prvenstveno odgovor na realne potrebe akademske zajednice. Potrebno je imati dobru ideju zasnovanu na potrebama, te izabrati dobre partnere koji su u stanju da odgovore na realizaciju projekta i dobar tim koji je u stanju da ga iznese.

Predmet istraživanja ovog završnog (master) rada je proučavanje uloge i značaja primjene metodologije upravljanja projektnim ciklusom PCM u realizaciji projekata Evropske unije iz okvirnog programa FP7.

1.2. Cilj istraživanja

Uspostavljen sa zadatkom da upravlja projektom, projektni menadžment shvaćen kao upravljačka projektna struktura, predstavlja privremenu organizacionu strukturu. Projektni menadžment se može izraziti i u drugom značenju, kao organizovan napor i sistemski pristup kroz efikasno upravljanje resursima i aktivnostima radi rješavanja problema, ostvarenja projektnog cilja, odnosno zadovoljenja potreba korisnika.

Cilj istraživanja je da se sagleda uloga i značaj metodologije upravljanja projektnim ciklusom PCM i značaj projektnog menadžmenta.

1.3. Hipoteza istraživanja

Istraživanje ovog master rada polazi od pretpostavke, što je samim tim i glavna hipoteza od koje se polazi u radu, da se pravilnom primjenom metodologija projektnog menadžmenta, uključujući i PCM metodologiju, može efikasno upravljati procesom primjene i implementacije projekata koje finansira Evropska komisija iz okvirnog programa FP7.

1.4. Metode istraživanja

Koristeći razne izvještaje, dokumente, rezultate raznih analiza, planove, promotivne materijale, elektronske promotivne materijale, na osnovu razgovora za osobljem pojedinih organizacija, došlo se do podataka koja su objedinjena u ovom radu. Pored gore navedenog, korištene su literature autora koji su obrađivali tematiku projektnog menadžmenta i upravljanja projektima, koja je jako obimna, te su pretražene Internet stranice organizacija i institucija povezanih sa tematikom rada. Ipak, najviše informacija je dobijeno u pomenutim literaturama, Internet stranicama institucija i u direktnom razgovoru sa povezanim licima.

U ovom radu, saglasno karakteru problema primjenjene su određene metode kao putokaz načina rada koji se sastoji od niza postupaka i radnji kojima se želi doći do određenog rješenja. A te metode su:

- Dijalektička metoda – podrazumijeva postavljanje teze, antiteze, sinteze i konačnih rezultata, te je kao takva korištena u ovom radu kao generalna i kao opšta osnova za sve druge metode i rad u cjelini.
- Metoda analize i sinteze – u osnovi daje cjelovit pogled na problem. Koristeći naučnu metodu teorijske analize, predmet istraživanja rastavljen je na sastavne dijelove, te se razmatranjem svakog dijela ušlo u strukturu problema, a uočene su karakteristike svakog segmenta, njihove sličnosti, razlike i protivrječnosti.

- Istorijska metoda – koristila se kod poređenja prošlih sa sadašnjim događajima. Konkretno poređenje prijašnjih okvirnih programa sa sadašnjim FP7.
- Induktivna metoda – do zaključka se došlo na temelju posebnih ili pojedinačnih činjenica koje se obuhvataju dosljednom i sistematskom primjenom induktivnog načina zaključivanja.
- Deduktivna metoda – pomoću ove metode se dolazi do zaključka podjelom cjeline na više elemenata. Korištenjem ove metode došlo se do novih spoznaja i stavova koji se mogu primjeniti na budućim projektima.
- Komparativna metoda – ova metoda se koristila kod upoređivanja prijašnjih okvirnih programa sa sadašnjim, utvrđivanjem njihove sličnosti i razlika.
- Statistička metoda – u empirijskom dijelu obavljena je funkcija prikupljanja podataka na osnovu višegodišnjih studija raznih autora.

1.5. Struktura rada

Završni (master) rad se sastoji iz šest dijelova:

- Nakon naslovnih stranica, sadržaja i popisa tabela, grafika i slika slijedi uvod, koji je ujedno i prvi dio master rada. Sastoji se iz uvodnih razmatranja rada, predmeta, cilja, glavne hipoteze i metoda istraživanja, te kratke strukture rada.
- U drugom dijelu rada je data teoretska osnova projektnog menadžmenta, podijeljena u četiri dijela. U prvom dijelu je obrađen projekat, njegovo definisanje okvir i pretpostavke, navedene su vrste projekata, životni ciklus projekta, te strategijski okvir projekta. U drugom dijelu se istražuju područja projektnog menadžmenta, u okviru toga su obrađeni: proces i modeli za selekciju projekta, rizik i upravljanje rizikom projekta, planiranje projekta, organizacija za upravljanje projektom, izrada budžeta projekta i procjenjivanje troškova, upravljanje kvalitetom projekta, implemetacija projekta, nadgledanje projekta, kontrola projekta, revizija projekta, završetak projekta i na kraju, postupak ocjene isplativnosti ulaganja. U trećem dijelu su obrađene metode i tehnike projektnog menadžmenta. U četvrtom dijelu se navode tendencije u razvoju projektnog menadžmenta.
- U trećem dijelu rada je obrađena metodologija PCM upravljanja projektnim ciklusom. U okviru ovog dijela je obrađeno i detaljno objašnjeno ukupno pet metodologija: YUPMA metodologija za upravljanje projektnim ciklusom, PMI metodologija, metodologija upravljanja biznis projektima, metodologija upravljanja društvenim projektima i standardna metodologija za upravljanje projektima.
- U četvrtom dijelu koji ujedno predstavlja i glavni dio rada obrađen je okvirni program FP7. Podijeljen je na šest dijelova. U prvom dijelu se daju uvodna razmatranja o okvirnom programu, gdje se navodi struktura, finansijska pravila i pregled budžeta, te pravila učešća u okvirnom programu FP7. Drugi dio je vezan za prijavu projekta u okviru kojeg su

obrađene faze sudjelovanja u projektima, opšti savjeti, prijedlog projekta, te vrste projekata. U trećem dijelu su obrađena finansijska pitanja kroz modalitete plaćanja, implementaciju projekta, izvještavanje i isplata, te obračun troškova. Četvrti dio je evaluacija projekta, nakon evaluacije u petom dijelu su navedene razlike između FP7 i njegovih predhodnika i na kraju u šestom dijelu su obrađeni tekući i završeni projekti FP7 u BiH, pod nazivom Bosna i Hercegovina u FP7.

- U petom dijelu master rada je zaključak u kojem se na jezgrovit, koncizan, precizan i logičan način iznose rezultati i spoznaje do kojih se došlo u razradi teme.
- U šestom dijelu se nalazi literatura, tj. detalji svih citiranih autorskih dijela u master radu. Na samom kraju je stavljeno pet priloga: odluka o kriterijima za dodjelu sredstava iz granta „Programi za pripremu projekata i potencijalnih kandidata za sredstva iz fonda EU-FP7“ za 2013.godinu, aplikacioni obrazac, obrazac za budžet, izvještaj o implementaciji i obrazac za finansijski izvještaj primatelja sredstava.